

Warszawa, dnia 17 stycznia 2017 r.

ZASTĘPCA
KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI

EK - 369 / 17

Rzecznik Praw Dziecka

Pan Marek Michalak

W odpowiedzi na pismo ZSR.422.32.2016/MK z dnia 27 grudnia 2016 r., dotyczące podjętych działań w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości przez Najwyższą Izbę Kontroli w ramach przeprowadzonej kontroli nr P/16/085 – „Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka”, przedstawiam stanowisko Policji w przedmiotowej sprawie.

Na wstępie nadmienienia wymaga, że policyjne izby dziecka (PID) są to usankcjonowane ustawowo miejsca prawnej izolacji, przeznaczone dla szczególnej grupy osób, jakimi są osoby nieletnie. Jednym z podstawowych zadań tych placówek jest izolacja nieletnich, którzy weszli w konflikt z prawem, celem zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania z ich udziałem. Równie istotnym zadaniem policyjnych izb dziecka, które częstokroć jest pomijane lub też marginalizowane przez podmioty wizytujące te placówki, jest zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, zarówno nieletnim tam umieszczonym, jak również funkcjonariuszom pełniącym służbę w PID (w tym bezpieczeństwa prawnego w związku z ciężącymi na policjantach obowiązkami). Z tego też względu Policja dokłada wszelkich starań, by pobyt nieletnich w placówce z jednej strony był w najwyższym stopniu komfortowy, z drugiej natomiast stanowił gwarancję zachowania optymalnego poziomu bezpieczeństwa.

Mając na względzie formułowane przez NIK uwagi w zakresie funkcjonowania PID, w pierwszej kolejności chciałbym odnieść się do kwestii obecności policjanta podczas widzenia nieletniego z rodzicem, opiekunem lub obrońcą oraz stwierdzonych przypadków uzależniania nawiązania kontaktu nieletniego z rodzicem, opiekunem lub obrońcą od zgody sądu, kierownika izby lub policjanta prowadzącego sprawę.

Rozważając przedmiotową kwestię podkreślenia wymaga, iż na zasadzie art. 32g § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich*

(Dz. U. 2016 poz. 1654 t.j.), nieletniemu na jego żądanie, umożliwia się nawiązanie kontaktu z rodzicem albo opiekunem lub adwokatem. Natomiast na zasadzie § 8 ust. 1 pkt 9 *Regulaminu pobytu w izbie*, stanowiącym załącznik nr 12 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2012 r. poz. 638 z późn. zm.), nieletniemu umieszczonemu w PID zapewnia się możliwość odwiedzin rodziców, obrońcy lub opiekuna – za zgodą sądu, kierownika izby lub policjanta prowadzącego sprawę. Przywołany przepis nie precyzuje problematyki związanej z obecnością policjantów podczas przedmiotowych odwiedzin. Niemniej jednak kwestią wymagającą szczególnego podkreślenia jest fakt, że zasadniczo nieletni przebywający w PID znajdują się na etapie postępowania wyjaśniającego. Oznacza to, że wobec takiego nieletniego zarówno Policja jak i sąd prowadzą określone czynności procesowe. Umożliwienie kontaktu nieletniego z osobami przez niego wskazanymi bez obecności funkcjonariusza Policji w trakcie tego spotkania w PID, w ocenie Policji, skutkować może m.in. zakłóceniem toku przedmiotowego postępowania. Zważywszy na fakt, że nieletni sprawcy czynów karalnych mogą starać się za wszelką cenę uniknąć odpowiedzialności za swoje czyny, w konsekwencji może dojść do sytuacji np. nakłaniania świadków do składania fałszywych wyjaśnień lub zeznań. Ponadto, podczas odwiedzin może dojść także do przekazania nieletnim przedmiotów, których posiadanie w PID jest zabronione, a które to mogą być wykorzystane np. do zamachu na życie lub zdrowie nieletniego lub też innych przebywających w placówce osób. Mając powyższe na uwadze Policja nie dostrzega zasadności przyjęcia rozwiązania uniemożliwiającego obecność Policjanta podczas odwiedzin przez obrońcę, rodzica lub opiekuna nieletniego przebywającego w PID.

Niezależnie od powyższego pragnę poinformować, że wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO), podjęte zostały działania zmierzające do zmiany przepisów ww. *rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...)*, w obszarze dotyczącym możliwości nawiązania kontaktu nieletniego z rodzicem, opiekunem lub obrońcą za zgodą policjanta. RPO zanegował aktualnie funkcjonujące na kanwie niniejszego rozporządzenia uregulowania, zgodnie z którymi, możliwość odwiedzin rodziców, obrońcy lub opiekuna jest uzależniona od zgody odpowiednio: sądu, kierownika izby lub policjanta prowadzącego sprawę. Podzielając prezentowane przez RPO argumenty, z inicjatywy Policji podjęto działania legislacyjne w wyniku których, przedmiotowe odwiedziny wymagały będą

jedynie wcześniejszego uzgodnienia ich terminu z kierownikiem PID. Taki tryb postępowania podyktowany jest z jednej strony koniecznością realizacji uprawnień nieletniego w postaci kontaktu z rodzicem, opiekunem lub adwokatem, z drugiej natomiast potrzebą zagwarantowania niezakłóconego toku funkcjonowania izby. Aktualnie przedmiotowy projekt znajduje się na etapie uzgodnień międzyresortowych.

Odnosząc się do kwestii braku formalnych procedur umożliwiających nieletnim skorzystanie z prawa do złożenia skargi lub wniosku, w sposób samodzielny i swobodny, bez ich cenzurowania informuję, iż problematykę w zakresie składania próśb, skarg i wniosków w PID regulują przepisy *rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...)*. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 8 *Regulaminu pobytu (...)* nieletniemu umieszczonemu w izbie zapewnia się możliwość składania próśb, skarg i wniosków do kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta. Jest to uprawnienie przysługujące każdemu nieletniemu przebywającemu w PID, odpowiadające przyjętej zasadzie powszechności prawa do składania skarg i wniosków, wyartykułowanej w art. 63 Konstytucji RP i znajdującej rozwinięcie w przepisach Działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *kodeks postępowania administracyjnego* (t.j.: Dz. U. 2016r., poz. 23 z późn. zm.).

Pozostając w tym szczególnym obszarze zagadnieniowym pragnę jednoznacznie podkreślić, iż Policja nie podziela poglądu, iż marginalna wręcz liczba skarg, tj. jedna na przestrzeni ostatnich lat, podyktowana jest ograniczeniami proceduralnymi w tym zakresie. Za bezsprzeczne bowiem uznać należy, że zarówno nieletni, jak i jego opiekun prawny mają możliwość złożenia ewentualnej skargi w każdym czasie, również po opuszczeniu przez nieletniego izby. Na szczególne podkreślenie zasługuje, iż nieletni, zarówno w trakcie pobytu w PID, jak i prowadzonego wobec niego postępowania, pozostaje w dyspozycji sądu rodzinnego. Z tego też względu, adresatem ewentualnej skargi nieletniego jak i jego opiekuna prawnego może być również sąd rodzinny, który pozostaje niejako „opiekunem” takiego nieletniego, podczas jego pobytu w PID, jak i po opuszczeniu placówki.

Tym samym, w ocenie Policji, znikomą liczbę skarg należy rozpatrywać w kontekście profesjonalnego poziomu realizowanych w izbach zadań, a nie poprzez pryzmat utrudniania czy też uniemożliwiania skorzystania z prawa do złożenia prośby, skargi lub wniosku nieletniemu przebywającemu w PID.

Niezależnie od powyższego informuję, iż przedmiotowa problematyka zostanie ponownie poddana dogłębnej analizie i ustaleniom wewnątrzpolicyjnym tak, aby ewentualnie wypracować optymalne rozwiązania w tym zakresie.

Kolejną kwestią, do której chciałbym odnieść się w sposób szczególny jest poszanowanie prawa do zachowania intymności i godności osobistej nieletnich podczas korzystania z pomieszczeń sanitarnych i w trakcie czynności sprawdzenia.

Na szczególne podkreślenie zasługuje, iż obowiązujące standardy w zakresie wyposażenia oraz funkcjonowania PID oparte są na powszechnie obowiązujących dla wszystkich jednostek organizacyjnych Policji przepisach prawnych. Kwestię warunków, jakim powinny odpowiadać m.in. PID regulują przepisy rozdziału 6 rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...). Zgodnie z treścią § 35 ust. 5 przedmiotowej regulacji, pokój sanitarny służący do utrzymania higieny osobistej musi spełniać wymogi określone w § 11. Na zasadzie § 11 ust. 3 przedmiotowej regulacji drzwi w umywalniach, natryskach i toaletach wyposaża się w szybę z nietłukącego się materiału lub w szybę zabezpieczoną obustronnie siatką stalową lub powłoką uniemożliwiającą jej rozbicie. Natomiast na podstawie § 11 ust. 4 drzwi do pokoju sanitarnego służącego do utrzymania higieny osobistej mogą spełniać warunki, o których mowa w ust. 3.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż wyposażenie pokoiw sanitarnych jest zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Co więcej, w ocenie Policji, przyjęte rozwiązania mają na celu zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa, zarówno nieletnim przebywającym w izbie, jak i funkcjonariuszom pełniącym tam służbę.

Wobec powyższego, w ocenie Policji, wdrożone rozwiązania w zakresie warunków, jakim powinny odpowiadać izby, stanowią optymalne rozwiązania w przedmiocie szeroko pojętego bezpieczeństwa.

Niezależnie od powyższego, Policja systematycznie doposaża pokoje sanitarne w przedmiotowe przesłony lub przepierzona, czego dowodem jest skierowane już w 2015 r. wystąpienie Dyrektora Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP, zalecające Komendantom Wojewódzkim (Stołecznemu) Policji zaopatrzenie PID w niezbędne wyposażenie, celem zapewnienia poczucia intymności nieletnim.

Z posiadanych informacji wynika, iż w/wym. dyspozycje są systematycznie realizowane, oczywiście w miarę posiadanych przez KWP/KSP środków finansowych. Należy jednakże pamiętać, że zastosowane w tym zakresie rozwiązania muszą uwzględniać z jednej strony możliwość zapewnienia poczucia intymności nieletnim, z drugiej zaś możliwość wywiązywania się funkcjonariuszy z podstawowych ich obowiązków (sprawowanie nadzoru nad nieletnimi), celem zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa.

Z tego też względu, Policja aktualnie nie dostrzega konieczności zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...) w podniesionym obszarze.

Pozostając w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa nieletnim podczas pobytu w PID, należy odnieść się do kwestii ich sprawdzeń pod kątem ujawnienia oraz odebrania przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa w izbie, a których posiadanie jest zabronione.

Z pragmatyki pełnienia służby w PID wynika, iż przyjęte w tym zakresie rozwiązania sprawdziły się, o czym świadczy fakt, iż na przestrzeni ostatnich lat wydarzenia nadzwyczajne z udziałem nieletnich przebywających w izbie, miały charakter incydentalny, tj. w 2012r. – 4, 2013 r. – 1, 2014 – 3, 2015 r. - 1.

W tym miejscu wspomnieć należy, iż wychodząc naprzeciw oczekiwaniom instytucji stojących na straży praw człowieka, Policja podjęła działania zmierzające do przeniesienia przepisów dotyczących szczegółowego sprawdzenia nieletniego w trakcie przyjmowania i pobytu w PID z rozporządzenia *w sprawie pomieszczeń (...)* do aktu prawnego rangi ustawowej. Przedmiotowa materia została uwzględniona w treści *projektu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw*.

Odnosząc się do stwierdzonych przypadków przedłużających się pobytów nieletnich w PID ponad ramy czasowe określone w obowiązujących przepisach informuję, iż ramy czasowe pobytu nieletnich w PID zostały kompleksowo uregulowane w przepisach u.p.n., zaś konieczność ich przestrzegania nie budzi żadnych wątpliwości. Niemniej jednak w praktyce mają miejsce incydentalne przypadki przekroczenia określonych przez ustawodawcę terminów pobytu nieletnich w PID. Taki stan rzeczy wynika głównie z trudności ze wskazaniem nieletniemu miejsca przez sąd we właściwym ośrodku, lub też niezbędne do wykonania czynności procesowe. Podkreślenia wymaga, że wszystkie stwierdzone w trakcie kontroli przypadki przedłużenia pobytu nieletniego w PID, były uzgodnione z właściwymi sądami i odbywały się za ich zgodą.

W trakcie prowadzonej przez NIK kontroli, sformułowane zostały także zarzuty dotyczące pozbawienia nieletnich możliwości spożycia posiłku, od chwili zatrzymania do momentu umieszczenia w PID. Rozpatrując przedmiotowe zagadnienie, na szczególne podkreślenie zasługuje, iż sformułowana uwaga w tym zakresie odnosi się do okresu, w jakim nieletni przebywa w dyspozycji funkcjonariuszy Policji od chwili zatrzymania do momentu umieszczenia w izbie. Zatem stwierdzona uwaga nie odnosi się bezpośrednio do funkcjonowania PID w tym obszarze.

Na kanwie obowiązujących przepisów w zakresie funkcjonowania izb, kwestię wydawania posiłków nieletnim przyjmowanym i przebywającym w PID regulują przepisy § 8

ust. 1 pkt d *Regulaminu pobytu (...)*. Zgodnie z przytoczoną regulacją, posiłki wydaje się po upływie minimum 5 godzin od chwili umieszczenia nieletniego w izbie (z wyjątkiem nieletniego konwojowanego z zagranicy).

Niemniej jednak, biorąc pod uwagę postulaty zgłaszane przez jednostki organizacyjne Policji w tym zakresie, w projekcie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie *pomieszczeń (...)*, uwzględniono również możliwość wydania nieletniemu przebywającemu w PID posiłku przed upływem 5 godzin od momentu przyjęcia go do izby, jeśli jest to podyktowane uzasadnionym przypadkiem. Taki tryb postępowania ma na celu umożliwienie wydania nieletniemu posiłku bezpośrednio po przyjęciu do PID, w szczególności w sytuacji, gdy od momentu jego zatrzymania do umieszczenia w niniejszej placówce upłynął znaczny okres czasu, w którym nieletni nie miał możliwości spożycia posiłku.

Jednocześnie, w trakcie kontroli stwierdzono przypadki każdorazowego odbierania nieletnim ich własnej odzieży w trakcie pobytu w PID, pomimo odmiennych regulacji w tym zakresie. Kwestię udostępniania nieletnim odzieży, bielizny i obuwia na czas ich pobytu w PID reguluje § 7 ust. 1 *Regulaminu pobytu w izbie (...)* zgodnie z którym, nieletni otrzymuje na czas pobytu w izbie nieodpłatnie odzież, bieliznę i obuwie, odpowiednie do pory dnia i roku, o ile własna odzież nieletniego nie nadaje się do użytku lub jeśli jej używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych. Decyzję w tym zakresie podejmuje kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba.

Ponadto należy mieć na uwadze, iż na zasadzie § 4 ust. 1 pkt 2 ppkt c *Regulaminu pobytu w izbie (...)*, przy przyjęciu do izby nieletni przekazuje do depozytu m.in. sznurowadła i pasek, co w konsekwencji może w znacznym stopniu utrudnić lub wręcz uniemożliwić nieletniemu korzystanie z jego własnego obuwia lub spodni w trakcie, np. zajęć sportowo-rekreacyjnych. Z tego też względu udostępnienie nieletniemu odzieży zastępczej na czas pobytu w izbie, umożliwia nie tylko zachowanie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych w PID ale również swobodę poruszania się, korzystania z zajęć przewidzianych w szczegółowym porządku dnia.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Policji, kwestię udostępniania nieletnim będącej na wyposażeniu PID odzieży zastępczej, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście formułowanych zarzutów, ale również w aspekcie równego i humanitarnego traktowania nieletnich. Naturalnym stanem rzeczy jest, iż do PID trafiają nieletni, których odzież prywatna z różnych przyczyn (np. status społeczny) znajduje się w złym stanie lub jest niskiej jakości. Pozostawienie zatem części nieletnich we własnych ubraniach (charakteryzujących się wysoką jakością) w przypadku, gdy inni nieletni otrzymali ubranie będące na wyposażeniu izby, może prowadzić do ewentualnej

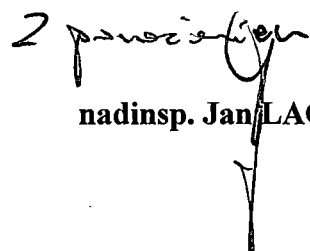
stygmatyzacji i dyskryminacji nieletnich ze strony rówieśników, spowodowanej tworzeniem różnego statusu materialno-bytowego w trakcie ich pobytu w PID.

Odnosząc się do kolejnego zagadnienia w zakresie stwierdzonego złego stanu technicznego niektórych PID, braku możliwości korzystania przez nieletnich z zajęć na świeżym powietrzu oraz braku wydzielonych miejsc do kontaktu z rodzicami, opiekunem lub obrońcą informuję, iż warunki, jakim powinny odpowiadać izby określa rozporządzenie *w sprawie pomieszczeń (...)*. I tak, treść § 33 ust. 2 przedmiotowej regulacji, w sposób enumeratywny i kompleksowy wskazuje, jakie pomieszczenia i miejsca wchodzi w skład izby. Zgodnie z § 33 ust. 2 pkt. 11, w skład izby wchodzi miejsce do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu, wydzielone, zabezpieczone w sposób uniemożliwiający nieletniemu ucieczkę oraz kontaktowanie się z osobami postronnymi, w szczególności zamknięte ogrodzenie o wysokości co najmniej 3 m. Należy zauważyć, iż przedmiotowa regulacja nie określa wymiarów powierzchni, jaką powinno posiadać miejsce do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu.

Niezależnie od powyższego zaakcentowania wymaga, iż przepisy rozporządzenia *w sprawie pomieszczeń (...)*, nie wskazują na konieczność wydzielenia w izbie odrębnego pomieszczenia przeznaczonego do kontaktu nieletniego z rodzicami, opiekunem bądź obrońcą. W takim przypadku, nieletnim i jego rodzicom, opiekunowi lub obrońcy udostępniane są na czas spotkania: sypialnia dla nieletnich, świetlica bądź pokój kierownika izby.

Odnosząc się do kwestii dotyczącej stanu technicznego funkcjonujących PID informuję, iż zarówno zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, jak i maksymalnego poziomu komfortu pobytu nieletnich w PID, stanowi dla Policji jeden z priorytetów. Dlatego też, pomieszczenia funkcjonujących izb (w tym miejsca przeznaczone do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu), są systematycznie dostosowywane do wymogów technicznych określonych w treści rozporządzenia *w sprawie pomieszczeń (...)*, w miarę posiadanych przez KWP/KSP środków finansowych.

Konkludując, pragnę podkreślić, że funkcjonariusze Policji w trakcie realizacji czynności służbowych zobowiązani są do poszanowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Niemniej jednak, zarówno bezpieczeństwo nieletnich, jak i funkcjonariuszy pełniących służbę w PID, odgrywa dla Policji równie istotną rolę.

nadinsp. Jan LACH